

N:o 8

ORTODOKSIA

*Ἐπιπέσει ἔχει ὑγιαίνοντων λόγων
ὄν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει
καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

2 Tim. 1: 13.

Julkaisija:

Ortodoksisten Pappien Liitto

ORTODOKSIA

Julkaisija: ORTODOKSISTEN PAPPIEN LIITTO

N:o 8

Toimituskunta:
*Aleksander Ryttyläinen (päätoimittaja),
Johannes Suhola.*

1951
Syyskuu

Piispa Aleksanteri:

Probleemeja papin elämässä ja toiminnassa.

Suuren apostolin hartaana toivomuksena on, että Kristus saa muodon meissä. Toisin sanoen apostoli tähdentää Kristuksen läsnäolon keskeisyyttä elämämme kaikilla aloilla, niin käytännöllisellä kuin aatteellisellakin.

Kristillisyyys, niinkuin ortodoksinen katsomus käsittää, ei voi olla yksistään abstrahoitua, ikäänkuin veretöntä siinä mielessä, että jumalallinen Välittäjä hoitaa asiamme Jumalan luona ihmisen omalta osaltaan vain uskoessa niin tapahtuvan. Evanke-liumin Martta ei saanut moitetta, vaan varoituksen liiallisesta huolehtimisestaan jokapäiväisistä asioista. Ja Marian Jeesukseen asennoitumisesta on sanotu, että autuaat ovat ne, jotka kuulevat Jumalan sanan ja noudattavat sitä.

Perustamassaan seurakunnassa Jeesus uskoi meille sielunpaimenille tietyn tehtävän. Meidät on kutsuttu julistamaan Jumalan Sanaa, jakamaan armovoimaa sakramenteissa ja toimittamaan jumalanpalveluksia monessa eri muodossa. On luonnollista, että sellaiset valtuudet omaavan tulee olla tehtäviensä tasolla. Pappien kasvatuksen teoreettinen puoli on meillä järjestynyt, mutta henkilökohtaisen hengellisen elämänsä syventämisessä kukin huolehtii itsestään kasvaakseen apostolin neuvon mukaan olemaan valmiina vastaamaan jokaiselle, joka häneltä kysyy sen toivon perustusta, mikä hänessä on. Kehoituksellaan apostoli tietenkään tarkoita vain älyllistä kehittymistä.

Alkukristillisyyden saarnaaja kokemuksestaan toteaa, ettei Jumalan valtakunta ole sanoissa, vaan voimassa. — Minun puheeni ja saarnani, kirjoitti hän korinttolaisille, ei ollut kiehtovia viisauden sanoja, vaan Hengen voiman osoittamista, ettei teidän uskonne perustuisi ihmisen viisauteen, vaan Jumalan voimaan. — On tunnettua, että muotokauniistikin rakennettu saarna, kun sen sisällöstä puuttuu hengen eloa, voi vaikutukseltaan jäädä pintapuoliseksi. Sanankuulijain henki kaipaa hengen ilmausta. Samalla voi itse sananjulistajakin, vailla hengen elävöittävää ja suojelevaa voimaa, joutua turhamaisuuden vieteltäväksi. Tiedämme hyvin, ettei työstä johtuvan ilon elämistä voitane kieltää sinänsä, mutta tiedämme myös, mitä mielessämme elää, kun hengen inspiroivan toiminnan, joka vaikuttaa meissä sanomattomilla huokauksilla, luemme vain omasta nerokkuudestamme lähteneeksi.

Voimme ymmärtää, miksi muuan kuuluisa saarnamies aina, jopa lyhytaikaisen esiintymisen edellä rukoili: Herra, lähetä Henkesi voima avukseni ja suojelemaan minua.

Velvollisuutenamme on rukoilla kaittaviemme puolesta. Hengellisesti vaurastuneilla tämä on yksi mieluisimpia tehtäviä, mutta meille heikoille sen täyttäminen osoittautuu hyvinkin usein vaikeaksi toteuttaa niin, että mieleemme olisi mukana sen henkilön ilossa tai hädässä, jonka kanssa ja puolesta kulloinkin joudumme rukoilemaan. On hetkiä, jolloin saamme tyytyä siihen, että jaksamme hätiköimättä ja toimituksen pyhyttä alentamatta tehtävämme suorittaa. Täytynee myöntää, ettemme kunnollisesti osaa rukoilla itsemme ja vielä vähemmän toistemme puolesta.

Eräälle papille hänen kamppaillessaan päästäkseen totuudelliseen rukoilemisen alkuun toisen puolesta vihdoinkin selvisi, että ollessaan suhteissa kanssaveljeensä varsinkin hengen asioissa, hän on läheisessä yhteydessä myös Kristuksen kanssa, jonka kuvaa kantamaan kanssaveli on luotu ja johon hän kasteessa pukeutui. Hänelle annettiin varmuus siitä, että Kristus on samanaikaisesti läsnä heidän molempien keskellä. Rukoilijalle Hän antaa lupauksensa mukaisesti, mitä tämä anoo, ja herättävästi vaikuttaa sen hengen syvyyksissä, jonka puolesta rukoillaan.

Kerrottiin ikäneidon taluttaneen äitinsä Vapahtajan kuvan eteen. Hän oli koko elämänsä naisellisine toiveajatuksineen uhraannut sairastavalle äidilleen. Tämä kauan ja paljon kärsinyt vanhus, tyytymätön kaikkeen ja kaikkia sadatteleva, seisahtui ikonin eteen elottomin katsein, jäykkänä kuin kivipatsas. Ta-

luttaja polvistui rukoilemaan. Hän tunsi Jeesuksessa Jumalan Karitsan, joka on ottanut kannettavakseen ihmisten vajavaisuudet ja kärsimykset. Samalla vanhus purskahti itkuun. Ensi kertaa tytär näki äitinsä itkevän. Helttyneenä vanhus sanoi: Minun on nyt hyvä olla. — Uskon rukous Kristuksessa kosketti kovettuneeseen sydämeen ja Hengen armovoima antoi vanhuksen tunneomaisesti tajuta, että hänenkin vaikeutensa on jumalallinen Auttaja huomioinut ja tukee häntä.

Kristus on keskellämme. Sielunpaimen elää tämän jumalallisen salaisuuden niin sanoaksemme uskon konkreettisissa kehyksissä etenkin liturgiassa. Verettömän uhrin toimituksessa on annettu mitä tehokkain hengellinen ase auttaa ja tukea kaittaviamme olevia. Diskolla heidän puolestaan kirkkoleivästä otetut osat asetetaan Karitsan viereen, ja kun ne upotetaan Kristuksen vereen, Herra parantavasti vaikuttaa muisteltavien sieluihin.

Ihmisen sielulla on omat näkymättömät tiensä, joita se voi kulkea, ja joita syrjästä päin tarkkaileva ihmisjärki ei tämän elämän lakien ulottuvaisuudessa tunne. Se omaa myös toisilta peitetyt sisäiset havaintokykynsä, joitten toiminta poikkeaa ajattelukoneistomme työskentelyn lähemmin tunnetusta tavasta. Niitä teitä Jumalan armo vaikuttaa ihmisen mieleen.

Heikkona, huolimattomana ja unohtuneena ajallisiin asioihinsa veljemme kivuttomasti tekee syntiä. Joskus hän saattaa Jobin ja Kaininkin tavoin nostaa nyrkkinsä taivasta kohden. Viimeisessäkin tapauksessa ei saa joutua toivottomuuteen hänen nähtensä. Muistettakoon evankeliumin sanat: Jeesus näki heidän uskonsa ja sanoi halvatulle: Nouse, ota vuoteesi ja käy. — Kenen heidän uskonsa Jeesus näki? Niitten, jotka kantivat sairaana olevan miehen Hänen luoksensa. Kaittava saattaa yhä loitota hengen asioista, mutta sielunhoitaja, siihen valtuutettuna, väsymättä häntä lähentää Kristukseen, uskossa asettaen hänet Jumalan armon vaikutuksen alaiseksi varsinkin eukaristiassa. Synnin kahleet pysyvät lujina aina siihen asti, kun ei ole omakohtaista halua niistä irroittautumiseen eikä ulkoapäinkään tule vapauttavan apua. Kaikki on mahdollista sille, joka uskoo. Synnin ote heikkenee Jumalan armon vaikutuksen voimalla, kun synnin vangitseman puolesta tehdään rukouksellista työtä.

Suurissa vaikeuksissa on annettava Jumalan toimia. Kun esimerkiksi osoittautuu mahdottomaksi saada sikaan sovinto vihamiesten kesken, niin on turvauduttava eukaristiassa löytyvään apuun, jossa riitaveljien hyväksi Kristus toimii. Ja vaikkakaan

rukouksen hedelmä ei heti kypsyisi ja keskinäinen suhde näyttäisi yhä kärjistyvän, niin ei silloinkaan ole syytä joutua epätoivoon. Synnin sumentama ihmisen mieli kapinoi Jumalan rakkauden vaivosäteitä vastaan. On jatkettava työtä. Lopputulos on Jumalalta.

Tämän yhteydessä mainittakoon, että eräässä itämaisessä luostarissa oli tullut tavaksi veljien kesken eripuraisuuden synnyttyä, ennenkuin sovittelu-toimenpiteisiin ryhdyttiinkään, muistella heitä proskomidin aikana. Tietenkin kokemuksen tulos oli pyhittänyt tavan.

Kutsumuksestaan selville päässyt sielunpaimen elää tietoisesti apostolin kanssa roomalaiskirjeessä valtavalla sanakuvalla esitetyn kristillisen ilmoituksen, jonka mukaan armolahjain laita ei ole sama kuin lankeemuksen. Sillä joskin yhden lankeemuksesta monet ovat kuolleet, niin paljon enemmän on Jumalan armo ja lahja yhden ihmisen s.o. Jeesuksen Kristuksen kautta ylenpalttisesti tullut monien osaksi, ja että missä synti on suureksi tullut, siinä armo on tullut runsaaksi. Hän miehuullisesti ja samalla rauhallisena liikkuu tässä hengen valoisassa armopiirissä ja taistelee ihmisten tietämättömyyttä ja heikkouksia vastaan kehoittaen, kuten apostoli sanoo, kallaviaan vastaanottamaan Jumalan armon niin, ettei se jää turhaksi. Hän toimii Kristuksen tietten, ja siinä onkin hänen voimansa. Ja niin jumalalliseen Välittäjään keskihakuisesti asennoituneena hän järkkymättä anoo armon uudistavaa voimaa kastettavanaan olevalle sekä edesmenneille anteeksi antamista ja läisyyslepoa uskoen, että rukouksessa myös vainajan sielu asettuu Kristuksen kanssa yhteyteen. Meitä on neuvottu kantamaan toisten vajavaisuuksia ja ilmoitettu, että tulevassa elämässä vain syntiä Pyhää Henkeä vastaan ei voida antaa anteeksi.

Jakaessaan papillista siunausta tekemällään ristinmerkillä vaihteutunut sielunpaimen herättää Jeesuksen läsnäolon muistamista ensiksi omassa mielessään toivoen, että ristin kautta osoittamallaan rakkaudella Kristus tukisi myös niitä, jotka ovat siunnattavina. Tässä asian pyhyys edellyttää papin tietoista keskittymistä tehtävänsä myös mahdollisilta kiusauksilta suojautumiseksi.

Toimiessamme Kristuksen hengessämme läsnäollessa muillakin moninaisilla työhaaroilla saamme Häneiltä ymmärrystä toista kohtaan ja keskinäistä suvaitsevaisuutta ylläpitävän hengen lahjan työmme suorituksen kestämiseen ja siinä onnistumista varten. Kristuksen ja hänen työtään tekevän välisen vuorovaiku-

tuksen tulee tällöinkin olla ilmeinen. — Kaikki, mitä olette tehneet yhdelle näistä minun vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle. —

Puhumalla, kirjoittamalla ja muullakin eri tavalla toimiesamme olemme sen hengen välittäjänä, joka meissä elää, ja joka virittää mieleemme alttiutta.

Sitä mukaa, kun Kristus saa muodon meissä, me autamme apostolin toivomuksen täyttymystä kaittävisammekin.

Tapani Repo:

Suuren paaston veisujen mystiikasta.

Suuren paaston, tuon katumukselle, rukoukselle ja laupeuden töille pyhitetyn "pyhistä pyhimmän ajan" toisen viikon tiistain suuri ehtoonjälkeinenpalvelus ja keskiviikon aamupalvelus Jumalan armosta Korkeimman puoleen ylennetään — näkymättömän henkimaailman kanssa taivasten sotajoukkojen edelleen kannettavaksi.

Huomiomme kiintyy tällä hetkellä nimenomaan sanoihin "henkimaailman kanssa taivasten sotajoukkojen edelleen kannettavaksi".

Niin valtava ja rikas kuin jumalanpalvelusveisumaailma yleensä, mutta erittäinkin suuren paaston veisumaailma onkin, niin kuitenkin kirkkoveisujen tuoma siunaus, käsittäisimmepä sitten kuinka syvästi ja avarasti niiden arvot tahansa, jäisi peräti yksipuoliseksi ilman henkimaailman, enkelten hierarkkian, osallistumista niiden veisaamiseen ja lukemiseen. Ja minusta tuntuu siltä, että juuri tässä seikassa, nimittäin enkelten kanssarukoilemisessa, onkin jumalanpalvelusveisumystiikan olennaisin kohta, avain koko jumalanpalvelusmaailman ymmärtämiseen. Me voimme ihailta alkutekstissä selvästi ilmenevää jambisen mitan sulavuutta kanonien irmosseissa. Meidät voi saada ylevän hartauden valtaan arvokkaalla taideproosalla kirjoitetut stikirat. Meihin voi syvästi vaikuttaa sanonnan yksinkertaisuus ja ilmaisuissa käytettyjen tyylikuvioiden, aina uudelleen löytyvien, suorastaan nerokkaiden parallelismien ja analogioiden sattuvuus. Ylhäisen vakava kielenkäyttö ja taitavasti siteeratut pyhän kirjan esikuvat, yhtä hyvin Vanhasta kuin myös Uudesta Testamentista otetut kohdat, voivat hyvinkin virittää vastaanottavan mielen hurskaaseen mielialaan. Ja vaikka loppumattomasti luettelisimmekin jumalanpalveluskirjallisuutemme uskonnollisia, eettillisiä ja dogmaattisia tai kirjallisesteettisiä ja filologisia arvoja, niin ei sittenkään mielestäni ole kuitenkaan tässä asian ydin. Mystillisessä kilvoituselämässä jumalanpalvelusveisujen todellinen avautuminen tapahtuu vasta silloin, kun niiden lukemiseen

ja veisaamiseen liittyy — pyhissä paikoissa yhteisesti rukoilitaessa — rukoilijain omassa sydämessään tuntema enkelimaailman siipien kosketus.

Kuinka ymmärrettäväksi ja kuinka vaikuttaviksi tässä valossa tulevatkaan paastotriodionin synaksarien kirjoittajan jambiasuiset johdantojakeet, jotka kirjaimellisesti käännettyinä kuuluvat näin:

"Ylhäällä ja alhaalla olevien Luoja,
joka enkeleiltä otat vastaan kolmipyhäveisun,
ota meiltä vastaan kolmiveisu (= triodion).

Jumalanpalvelusveisumme eri jumalanpalveluksiin jakautuneina muodostavat tiettyjä kokonaisuuksia ja jo sellaisinaan saarnaavat voimakkaalla tavalla. — Mutta kirkkoveisut voivat myös avautua eräänlaisina helmirunoelminä, detaljeina tai fragmentteina esiintyvinä runo-osina. Se uskonnollinen, ylevä kokemus, joka rukoilijan koettavaksi tulee jumalanpalvelusta toimitettaessa nimenomaan jonkun veisun tietyn sanan, ajatuksen tai jonkun muun kohdan aiheuttamana, juuri tuo kokemus, juuri tuona hetkenä tapahtuva elämys voi tehdä jumalanpalvelusveisujen mystiikan läheiseksi ja rakkaaksi asiaksi, ei enää pelkäksi harrastukseksi, vaan välttämättömäksi tarpeeksi, jota ilman eläminen saattaisi tuntua tarkoituksettomalta.

Kun esimerkiksi lihapyhälaskuviikkona triodionissa laulamme:

— "aukaistuamme jumalallisen katumuksen ovet, astukaamme innolla niistä sisälle ja kantakaamme Kristuksen palvelijoina kaikkien Kuninkaalle kymmenykset koko vuodesta, jotta rakkauden valtaamina saisimme nähdä Hänen Ylösnousemisenä,"

— "tänään on pidättäytymisajan valoisa esijuhla, tänään paaston valoisat ovet avautuvat. Sentähden kiiruhtakaamme, veljet, eteenpäin vahvan toivon ja innon valtaamina,"

— "kevättä julistaen on nyt saapunut tämä pyhää paastoa edeltävä kirkas puhdistava viikko,"

— "valoisan aamun tavoin on meille koittanut katumuksen säteet: pidättäytymisen esijuhlaviikko,"

niin kuinka innoittavan ja rohkaisevan vaikutuksen nämä veisujen yksityiskohdat rukoilijaan tekevätään pelkästään jo sillä, että ne antavat merkin kirkkovuodessa alkavan merkittävän ajankohdan saapumisesta.

Erittäin sattuvasti nimenomaan tätä näkökohtaa valaisee seuraava troperi:

— "Uskovaiset, kunnioittakaamme puhtain ajatuksin tätä pyhää päivää. Ei tämä vielä julista paastoa alkaneeksi, vaan sen lähestymistä se saarnaa sekä siirtymistä paaston ovien kohden."

Ja jokaisen päivän sisäisen merkityksen korostaminen kirkkovuoden mystiikassa tekee sen pyhäksi, jokaisen arkipäivänkin juhlaaksi. Eräs lihapyhäälaskuviikon troperi sopii tähän hyvin:

— "Parhain paasto edeltäpuhdistavan kunnioittamisen esijuhalla aivankuin asteettain, aivankuin portaita myöten yleten valtaa herkästi jumalarakastavan sielun. Liittäkäämme tähän paaston esijuhlaviettoon tämäkin päivä." —

Juuri tuo niin sanoaksemme "nyt-mystiikka", juuri nyt tapahtuva elämys, juuri tällä hetkellä eletävä ylevä kokemus, se pyhittää jokaisen päivän. Ja silloin ymmärtää hyvin sen vastauksen, jonka kerran sain eräältä Jumalan palvelijalta, joka vilpittömästi ja säännöllisesti pyrki jumalanpalveluskierrosta toimittamaan: "Jokainen päivä on minulle juhlapäivä." — Tässä on lähellä pelastuskilvoituksemme päämäärä: "En elä enää minä, vaan Kristus minussa", niinkuin apostoli todistaa.

Kun nyt kysymme, mitä tämä viikko, suuren paaston toinen viikko, jumalanpalvelusmaailman mystiikassa sisäisen ihmisemme eletäväksi ja koettavaksi antaa, niin kaiken edelläsananotun perusteella voimme tähän kysymykseemme antaa vain ulkokohdaisen, pintapuolisen vastauksen, esittelemällä tässä nyt muutamia kanonin ja katisman tropareita sekä eräitä stikiroita, sillä todellinen ja tyhjentävä vastaus on jokaisen rukoilijan siinä oma-kohdaisessa elämyksessä, jonka hän edellytyksensä puitteissa jumalanpalveluksien kirkkoveisuissa enkelimaaailman ollessa hänen kanssarukoilijanaan Jumalan antamana itse kokee.

"Katso, nyt on otollinen aika, nyt on pelastuksen päivä." Nämä sanat tuon tuostakin toisen viikon veisuissa herättävästi vetoavat rukoilijoihin. Ja me voimme niitä pitää erikoisesti tämän viikon, kuin myös koko suuren paaston johdantojakeina, aina uudelleen toistuvana pääasiaan viittaavana kehoitushuutona.

Paasto, laupeudenteot, kirkkovuoden ajankohdan toteaminen, toivoa herättävät lohdulliset lupaukset, oman syntisyytemme tajuaminen, viimeisen tuomion mieliimme palauttaminen — nämä ovat ne pääajatukset, joilla Jumalan innoittamat triodionin runoilijat, IX vuosisadan suuret Studites-veljekset Joosef († 833) ja Theodoros († 826) meidän puoleemme kääntyvät.

Paastokilvoituksesta sanan laajassa merkityksessä seuraavat veisut ovat kuvaavia:

— "Ihmeellinen Mooses paaston puhdistamana sai nähdä sen, mitä toivoi. Sielu poloiseni, häntä seuraten paastoa ja puhdistu tänä pidättäytymisen aikana, jotta Herra antaisi sinullekin anteeksiannon, puhdistuksen ja vapautuksen sekä saisit nähdä Hänet, ainoan hyvän ja ihmisiä rakastavan."

— "Oikea paasto on synnille vieraana pysymisessä, himojen karttamisessa, ahkerassa rukouksessa, rakkaudessa Jumalaan, hartaisissa kyynelissä ja köyhien huolehtimisessa, kuten Kristus on kirjoituksissa ilmoittanut."

— "Vettä juomalla ei kukaan ole kadottanut järkeänsä. Mutta kun Noa joi viiniä, niin hän huomasi olevansa alaston. Lot taas synnytti turmeluksen hedelmän. Pakene, sieluni, jäljittelemästä näiden esimerkkiä ja sen sijaan veisaten ylistä Kristusta."

— "Ihmeellisiä aseita ovat rukous ja paasto. Ne tekivät Moosesen Jumalan näkijäksi ja Eliaan innokkaaksi uhrien kantajaksi. Uskovaiset, harjoittakaamme mekin niitä, Vapahtajalle huutaen: Sinua ainoata vastaan me syntiä teimme, armahda meitä!"

Paastokilvoituksen korostamisen lisäksi suuren paaston toista viikkoa luonnehtii nimenomaan laupeudentekojen harjoittamisen alleviivaaminen. Muutama esimerkki tästä:

— "Tulkaamme ja puhdistakaamme itsemme tekemällä köyhille laupeuden ja armeliaisuuden tekoja, toittamatta edellä torvea ja muutenkaan niitä ilmaisematta, pitäen huolta siitä, ettei vain vasen käsi tietäisi, mitä oikea tekee ja ettemme turhalla kunnialla tekisi tyhjiksi laupeuden tekojemme hedelmiä, vaan huutakaamme salassa Hänelle, joka salaiset asiat tuntee: Isä, jätä syntimme, Sinä ainoa ihmisiä rakastava."

— "Paastokilvoitus on meille totisena katumuksen aikana ja iankaikkisen elämän puoltosaarnaajana, jos me ojentamme kätemme hyviin tekoihin. Sillä ei mikään siinä määrin auta kuin tarvitsevalle antaminen. Laupeuden teot, joita paastossa teemme, vapauttavat meidät kuolemasta. Niitä tervehtikäämme. Ei ole mitään niiden vertaista. Ne riittävät pelastamaan meidän sielumme." —

Mitä taas kirkkovuoden ajankohdan toteamista kuvaaviin veisuihin tulee, niin on niistäkin paikallaan tässä muutama esimerkki mainita:

— "Veljet, aloittakaamme nyt valoisin mielin paaston toinen

viikko. Täyttäen tätä viikkoa päivä päivältä hankkikaamme Elias Thisbeläisen tavoin itsellemme tuliset vaunut: nuo neljä suurta hyvettä, nimittäin kohoittakaamme järkemme himotomuudella, vyöttäkäämme lihamme puhtaudella, ajakaamme vihollinen pakoon ja kukistakaamme se."

— "Jumala, Sinä olet johdattanut meidät täyttämään kunniallisen paaston kaikille yhteistä aikaa. Sinä olet sallinut meidän jo astua toisen viikon pyhälle ajanjaksolle. Sinä itse Herra, suo meidän tulevakin aika hyvin viettää, ruumistamme ja sieluamme hyveillä vahvistaen ja pyhittäen niin, että miehuullisesti paastoajan suoritettuaamme me kaikki ilolla saavuttaisimme Sinun ylösnousemisesi päivän ja seppelöityneinä Sinua lakkaamatta ylistäisimme."

Oman ansiottomuutemme tajuamisen välttämättömyyttä korostaville tropareille ja stikiroille ei näytä loppua tulevan. Erinomaisen voimakkaasti seuraava tropari puhuu tästä:

— "Olen kokonaan haavoissa, olen yltyleensä ruven peittämä. Paranna, Kristukseni, mätähaavani ja synnistä johtuvat kauheat tuskani, jotta saisin spitalisen tavoin kuulla Sinun pyhän äänesi: Tahdon, puhdistu!"

Keskellä syvää synnintuntoa, keskellä oman huonoutemme syvää tajuamista kuvaavia tropareita soi korviimme myös täynnä lupausta, toivoa ja uskoa herättäviä veisuja:

— "Kärsikäämme nyt vaivaa Kristuksen sotilaiden tavoin. Sillä sikäli kun aika rientää ohitse, sikäli totisille kilvoittelijoille seppeleitä punotaan. Ja ne Kristus antaa, kun Hän tulee kunniaa maan päälle tuomitsemaan kaikkia kansoja."

Ja ikäänkuin yhteenvedoksi, johtopäätökseksi kaikesta suuren paaston toisen viikon rikkaasta veisumateriaalista sopii mainiosti seuraava stikira, joka tavattoman hyvin niveltyy hyvin tunnettuun ennenpyhitettyjen lahjain liturgiassa laulettavaan veisuun:

— "Paastotkaamme hengellisellä paastolla, purkakaamme kaikki synnin verkot, paetkaamme kaikkia viettelyksiä. Antakaamme veljillemme anteeksi heidän velkansa, jotta hekin anteeksi antaisivat meille meidän rikkomuksemme. Sillä vain tällä ehdolla me voimme menestyksellä laulaa: 'Nouskoon minun rukoukseni niinkuin suitsutussavu Sinun kasvojesi eteen!'"

Jumalanpalvelusveisujen maailman mystiikan tajuaminen on avain koko jumalanpalvelusmaailmamme ymmärtämiseen. Tämän näkemyksen innoittamana olen edelläesittelemäni paastoveisut suomentanut. Käännökseni olen ollut pakotettu tekemään venäläisestä kirkkoslaavin kielestä, koska valitettavasti ei käytettävänä ole ollut kreikankielistä triodionia. Tämä seikka asetti veisujen suomentamiselle suuria vaikeuksia. Yleisesti tunnettuaahan on, kuinka orjallisesti pyhien kirjojen slaavin kielelle kääntäjät seurasivat kreikkalaista alkutekstiä. Slaavinkielisen tekstin ymmärtäminen ilman kreikkalaista alkutekstiä on, ainakin paikatellen, kertakaikkiaan mahdoton tehtävä. Näin ollen on ensi tilassa hankittava kirkkokuntamme kirjastoon sieltä sodan johdosta tuhoutuneet kreikankieliset jumalanpalveluskirjamme. Ja ensimmäisiä tehtäviä kirkkomme aatteellisella rintamalla on näiden kirjojen saattaminen suomenkieliseen asuun.

Kuusitoista vuotta on jo kulunut siitä, kun kunnioitettu filologi-pappimme mitrarovasti Sergei Okulov julkaisi "Otteita Triodionista eli Suuren Paaston Jumalanpalveluksista." Tämän kirjan merkitystä jumalanpalvelusveisujen mystiikan tunnetuksi tekemisen alalla tuskin voimmme liikaa korostaa.

Ortodoksisen Kirkon rikkauksista puhuttaessa ei ole unohdettava kirkkomme aarteiden saattamista ajattelevan seurakuntaväkemme, papiston, maallikoiden ja nuorison käytettäväksi. Jumalanpalveluskirjallisuutemme on eräs olennainen rikkaus näiden aarteiden joukossa.

Katarina Repo:

Maria Ortodoksisessa kirkossa

"Jumalan valitsemat uuden armon palvelijattaret Martta ja Maria, Jumalaa rakastavaiset hurskaan Lasaruksen sisaret, te seurasiitte Kristusta puhein ja teoin, uskossa ja rakkaudessa ja nyt asutte pyhien vaimojen kuoroissa iloiten paratiisin kauneudesta ja autuudesta. Koska teillä on valta Jumalan edessä, rukoilkaa innokkaasti Häntä varjelemaan meidät pahuudesta, murheesta ja syntiin lankeemisesta niin, että teidän epettämianne tuottaisimme iloa Kristukselle Jumalallemme ja lakkaamatta huutaisimme teille sydämen tunteella:

Iloitkaa, Martta ja Maria, jotka osoititte meille uskon ja rakkauden tien!"

Näin idän kirkko osoittaa kunnioitustaan Betanian sisaruksille Martalle ja Marialle omistamassaan akatistoveisussa. Eikä olekaan vähäinen se merkitys, jonka tuo evankeliumin kuvaama mitä viehättävin kohtaus perhepiiristä on antanut kristillisille kirkolle. Edustavathan nämä kaksi naista valtavia uskonnollisia näkemyksiä. Toimelias, uhrautuva, epäitsekkään palvelevan lähimmäisenrakkauden täyttämä, lujauskoinen Martta erikoisesti juuri länsimaisen kirkon ihanteena ja toisaalta nöyrä, mietiskelevä, Kristuksen sanaa vastaanottava ja sille täydellisesti antautuva hengen elämän täyttämä Maria idän kirkon ihanteena.

Näin yleensä luonnehditaan idän ja lännen kirkkojen uskonnollisen näkemyksen eroavaisuutta. On kuitenkin huomautettava, ettei kumpikaan suuntaus ole täysin puhdas, vaan molemmissa on myös toisen aatesuunnan vaikutusta.

Seuraavassa esityksessä pyritään tarkastamaan Maria-tyyppejä ortodoksisessa kirkossa. Kirkkomme hengen jättiläiset, pyhät isät, ovat aina pyrkineet hengellisessä elämässä suuntautumaan omaan sisäiseen minäänsä. Tältä perustalta lähdettäessä voimme lähemmin syventyä ortodoksiseseen Maria-näkemykseen, yhtähyvin luostari- kuin yksityisessä elämässäkin ilmenevään.

Varhaisin asketismi-erakkolaisuus on ilmentänyt puhtaimmassa muodossaan Maria ihanteen. Pyrkien täydellisesti hallitsemaan ihmisen ulkonaista olemusta nuo ensimmäiset hurskaat kilvoittelijat uurastivat sisäisen minänsä pariissa avartuen valtavasti hengellisessä näkemyksessään ja kokemuksessaan. Muistella kaammepa vaikka Antonius Suurta, joka seurusteli enkelien kanssa, Makarios Suurta, tuota ylailmoissa liitelevää kotkaa, suurta mystikkoa ja ajattelijaa, jonka elämän tavoitteena oli yhtyminen Jumalan olemukseen ja pyrkimyksenä saavuttaa taivas ei vain kuoleman jälkeen vaan rakentaa se sydämeen jo maanpäällisen vaelluksen aikana, tai Efraim ja Isak Syyrialaisia, noita valkokyyhkysiä, jotka etsivät toisiaan ja katumuksen kautta pyrkivät parannukseen, noita ehtymättömiin katumuksen kyynelten vuodattajia; ja jo järjestäytyneen luostarilaitoksen edustajaa Basileos Suurta, joka pyrki yleistämään kilvoitteluelämää laajentaen sen henkilökohtaisesta sosiaaliseksi; sekä myöhäisemmältä ajalta Maria Egyptiläistä, jonka hengellisen elämän kehitys saavutti sellaisen valtavuuden erämaakilvoittelun aikana, että hän voitti luonnon laitkin. Lukemattomia esimerkkejä voisi tuoda päivänvaloon menneiltä ajoilta näytteenä siitä valtavasta prosessista, jonka saa aikaan yhdessä Jumalan armon kanssa sisäiseen minätutkisteluun suuntautunut kilvoitteluelämä.

Mutta tämä Maria-esikuvan mukainen elämä ei ole ominaista yksinomaan varhaisemmalle asketismille, myös nykyajan luostarilaitos toimii samojen suuntaviivojen puitteissa. Ei voitaisi puhua luostareista, elleivät sen jäsenet pyrkisi päivittäiseen itsetarkkailuun, elleivät luostariasukkaat pysyisi uskollisina sille päämäärälle, jonka he luostariin tullessaan ovat itselleen asettaneet: määrätietoiseksi pyrkimykseksi enkelielämän viettämiseen. Kilvoittelijalla on Maria-asenne hengellisen elämän energialähteenä, nöyrä Jumalan sanan kuunteleminen ja vastaan kiiruhtaminen sen omistamiseksi omakohtaisella kilvoituselämällään. Juuri tämä sisäinen voimanlähde on kannustavana tekijänä päivittäisten kuuliaisuustehtävien suorittamisessa ja suhtautumisessa lähimmäisiin. Jos hengellinen asennoituminen on määrätietoista, jaksaa kilvoittelija kantaa ristinsä ja seurata korkeinta ihannettaan kuninkaallista keskitietä kulkien. Paratiisitapahtumaan liittyvästä poiskarkoittamisesta tulivat osallisiksi ei yksin ihmisen ruumiillinen olemus vaan myös sisäinen; molemmat puolet saivat kuulla tuomionsa. Näin ollen on myös uudestisyntymiskilvoituksesta puhuttaessa oltava kontakti ulkonaisen ja sisäisen

minän välillä. Martan ja Marian on molempien toimittava sopu-
soinnussa keskenään. Ankaramman vaalinnan alaisena tulee kui-
tenkin olla Marian-ihmisen sisäisen minän; sen on oltava hallit-
sevana tekijänä, jotta kehitys olisi todellista.

Olemme tottuneet kuulemaan lausuntoja luostarien tarpeetto-
muudesta, koska niiden suorittama sosiaalinen työ on melko mi-
tätöntä tai olematonta. Hengellisesti valveutunut kristitty ei voi
luonnollisestikaan yhtyä tällaiseen katsantokantaan. Luostari-
laitoksen ymmärtämiseen tarvitaan Betanian Marian tuntemusta
sekä ortodoksisen ajattelun korkeaa käsitystä vapaudesta. Työ-
käsitetä ei saa ajatella liian yksipuolisesti, konkreettisesti; ei
vain ruumillinen ja henkinen työ ja tulokset ja saavutukset ole
ratkaisevia, vaan myös ja ennenkaikkea hengellinen elämä: ru-
kous, näkymätön taistelu, kilvoittelu. Ja kun juuri tähän kil-
voitteluelämään liittyy vapaus, niin huipentuu se asketismin ei
itsekkääksi oman sielun pelastamiseksi, vaan universaaliseksi,
kaikkikäsitäväksi, rajapyykit poistavaksi hengen elämän muo-
doksi. Luostarilaitoksen päätyö — rukous — säännöllisenä, jat-
kuvana tapahtumasarjana, on suurimman käskyn — rakkauden
käskyn — täyttymys ja pyhän Kolminaisuuden kuvaus. Yhdis-
täähän siinä esirukoilija näkyväisen ja näkymättömän maailman
toisiinsa. Ihminen on Jumalan luontoa ja rukoillessa ei ole mi-
tään väliseinää eroittamassa häntä Jumalasta, näin hän myös lä-
himmäisensä puolesta rukoillessaan vetää hänetkin tuohon yh-
teyden kehään. Mutta tulos on riippuvainen lähimmäisen rea-
goimisesta, mitään väkivaltaista menettelyä ei voi olla, vapaus
on molemmilla osapuolilla. Tämä on työtä, josta ei juuri voi
käyttää attribuuttia kiitollinen, mutta sen jalompaa ja kantavam-
paa se juuri siksi onkin, eikä työnpuutteen pelko ole uhkaamassa.
Mutta nykyajan automatisoiva henki pyrkii tunkeutumaan ru-
kouselämäänsäkin. Jotta tästä välttyttäisiin on jatkuvasti pyrittävä
seuraamaan Marian esikuvaa.

Maria-ihanteen seuraaminen ei ole ominaista yksin luostari-
elämässä, vaan myös maailmassa elävän ihmisen hengellisen elä-
män puitteissa. Maria istumassa Jeesuksen jalkain juuressa
kuunnellen hänen opetustaan sellaisella antaumuksella, että
unohtaa omat emännän velvoillisuutensakin, Maria langenneena
Jeesuksen jalkain eteen itkevänä, vainajaa surevana, Maria voi-
telemassa Mestarin jalkoja kallisarvoisella nardusvoiteella. Kas,
tässä muutamia Marian antamia esikuvia hengellistä elämää har-
joittavalle kristitylle.

Olipa ihmisen ulkonainen asema mikä tahansa ja toiminta

minkäläatuista hyvänsä, on hänen ahkeralla jumalansanan lukemisella jatkuvasti ravittava hengellistä minäänsä pyrkien Marian tavoin unohtamaan kaiken muun ja tutkimaan sitä, mikä kasvattaa hengellistä minää. Kuuluisa venäläinen teologi, piispa Ignatij kuvaa innoittavasti sitä hengen rikkautta, mikä saavutetaan pyhien kirjoitusten kautta. Näin hän puhuu hymnien kirjoittajasta: "Henkevoitynyt jumalallinen laulaja veisaa sormeillen harppunsa kirkkaasti sointuvia kieliä. Kun maailman melu huumasi minut, minä en voinut ymmärtää häntä. Nyt hiljaisessa yksinäisyydessä minä alan kuunnella tarkkaavasti salaista laulajaa. Ja hänen äänensä, hänen veisunsa tulevat minulle yhä ymmärrettävimmiksi. On kuin minussa avautuisi uusi kyky, henkinen kyky, käsittää ja ymmärtää häntä. Eroitan hänen äänensä uuden soinnun, hänen sanoissaan uuden ajatuksen, ihanan kuin jumalallinen viisaus. Saul, jätä raivoaminen! Hylkää paha henki! Pyhä Daavid näin laulaa helkytellen harpun kieltä. Kutsum järkeä Saulukseksi, järkeäni, joka kapinoi ja temmeltää ajatuksieni kautta, jotka nousevat kiintymyksestä maailmaan. Saul, minun järkeni, oli kuningas, sielun ja ruumiin hallitsija. Mutta Saul, järkeni, ei kuunnellut Jumalaa, rikkoi Hänen lakinsa, katkaisi suhteensa Häneen kadottaen Jumalan armon ja henkiset kykynsä. Se menetti valtansa sieluun ja ruumiiseen joutuen pahan hengen vaikutukseen. Pyhä Daavid laulaa, lausuu taivaallisia sanoja. Hänen psalmtarinsa äänessä on taivaallisia sointuja. Hänen veisujensa motiivi on ihmisen autuus. Veljet, kuunnelkaamme jumalallisen laulajan opetusta, jumalallisen soittimen välityksellä annettua! Kuunnelkaamme sanoja, tarkatkaamme sointuja, joissa meille puhuu taivas! Voi niitä, jotka etsivät onnea, tavoittelevat huvituksia ja janoavat nautintoja. Tulkaa! Kuunnelkaa pyhää veisua, kuunnelkaa pelastavaa opetusta! Minne tahansa olettekin asettuneet elämään, minne tahansa olette rientäneet pitkin laaksoja ja kukkuloita, vaikeasti kuljettavia, erämaihin tai metsiköihin; kuinka paljon lienettekin kiusanneet itseänne lakkaamattomilla huolilla ja turhuuksilla tulematta kruunatuiksi millään sepeleellä ja vastaanottamatta mitään muutakaan palkintoa, tulkaa, kuunnelkaa, mitä puhuu Pyhä Henki Daavidin suun kautta ihmisen autuudesta!"

Näin voimakkaan ja sisäiselle ihmiselle uusia näköaloja avar-tavan vetoomuksen esittävän henkilön on täytynyt kokea itsessään samoja mielentiloja kuin Jeesuksen opetusta kuuntelevan Marian. Maria oli täydellisesti selvittänyt elämän päämäärän ja saattanut sisäisen ja ulkonaisen minänsä eheään harmoniaan,

omistamisen arvoiseen rauhan tilaan. Hengellisen elämän syntymisen ehdottomana edellytyksenä on juuri tuo päämäärän kirkastaminen sisäiselle minälle ja sen antamille suuntaviivoille uskollisena pysyminen.

Olipa ihmisen sisäinen tila mikä tahansa — syvän rotkon, vaikeasti ylitettävän vuoren, kuivan erämaan tai loivan mäen kaltaista — sittenkin on hänellä mahdollisuus suunnata se itselleen selvittämänsä päämäärän mukaiseksi. Jos seison joen rannalla pimeänä kolkkona syysiltana ja minulle sanotaan: Kahlaa yli! pyrin esittämään vastalauseita, mutta jos näen, että vaara uhkaa tällä puolen, mutta toisella puolen saan rauhan, ilon, onnen, olen valmis vapaaehtoisesti astumaan joen yli. Näin päämäärä on minulle kirkastunut. Päämäärän ollessa selvillä voi ihminen turvallisesti mielin varustautua kaikkiin elämänsä aikana tapahtuviin asioihin. Ihmisen itsetuntemus on sangen vähäinen, sisimpien ominaisuuksien tajuseksi tuleminen tapahtuu vähitellen, lopullisesti vasta kuoleman hetkellä kaikki kirkastuu. Näin ollen, jos ihminen on selvittänyt päämäärän itselleen, on hän aina valppaana kääntäköseen lisääntyvän itsetuntemuksensa vaihtemansa päämäärän mukaiseksi, taistelemaan jarruttavia tekijöitä vastaan ja kasvattamaan päinvastaisia. Vähitellen hengellisesti valveutunut ihminen lisääntyvän ihmistuntemuksen kautta lähenee Jumalan sanaa vastaanottavan Marian antamaa kristillistä ihannetta. Sisäinen minän ollessa näin virittynyt, saa ulkonainen puoliaktiivinen minä sellaisia voimavaroja käytettäväkseen, että suhde lähimmäisiin muodostuu korkeimman käskyn mukaiseksi; ihminen on mahdollinen suorittamaan palvelevan rakkauden työtä. Maria toimii uskonmukaista elämää elävänä Marttana. Päämäärän kirkastuminen on synnyttänyt harmonian Jumalan ja lähimmäisrakkauden välillä tietoisien, vapaaehtoisten itsetutkiskelun ja kasvatuksen kautta.

"Hän, joka ei muserra särjettyä ruokoa eikä sammuta suitsivaista kynttilän sydäntä, meidän ihmisiä rakastava Herramme, nähdessään Marian ja hänen kanssaan tulevien juutalaisten itkevän, paljasti inhimillisen luontonsa ja itki itsekin, jotta me suruissamme tulisimme Hänen tykönsä heikkoina kyyneliä vuodattaen, ja veisaisimme Hänelle: Halleluja."

"Hoitse sinä, joka Herran Jeesuksen kyynelissä, tuossa myötätunnon ilmauksessa meidän heikkouttamme kohtaan, paljastit lohdutuksen öljyn kaikille, jotka ovat sairaita ja murheellisia!"

Näissä Marialle omistetussa akatistoveisun kontakissa ja ikosissa valaistaan ihmistä niin suuresti askarruttavaa kärsimysprobleemaa.

Marian serafinen rakkaus Herraan ei estänyt häntä lohduttomasti suremasta kuollutta omaistaan. Ankaraa taistelua tuo rakastava sielu oli käynyt neljän päivän aikana. Lopulta hän Martan kutsumana kiiruhtaa Jeesuksen luo, lankeaa Hänen eteensä ja saa katkerassa murheessaan Herrankin itkemään. Mutta tätä sisäisen järkkymisen tilaa valaisee pian kallisarvoisen ylösnousemisen salaisuuden paljastuminen.

Kärsimykset ovat hengellisessä kasvussa perustavia tekijöitä. Jobin kaltaisen käyttäytymisen jälkeen ihminen saavuttaa lopulta asteen, jolloin hänelle kaikki kirkastuu, sisäinen rauha asustaa ihmisessä ja hän oppii kärsimyksen kautta tuntemaan rakkauden Jumalan. Sisäinen rauha muuttuu ihmiselle energialähteeksi tulevia taisteluja varten. Ihminen ei ole hengellisesti valveutunut, jos hän sortuu kärsimyksiin, häneltä puuttuu silloin elämään asennoitumisessaan iäisyysnäkemys. Hän on täydellisesti ajan orjuuden kahlitsema, joka luottaa vain omaan itseensä, oman järkensä menettelyyn. Maria, vaikka hän kärsikin suuresti, ei kadottanut uskoaan, eikä katkaissut rukousyhteyttään Kristukseen. Akatistoveisussa ylistetään Mariaa tämän johdosta seuraavin sanoin:

"Iloitse Maria, joka säilytit uskosi ja seurasit Kristusta äänettömällä pelolla ja sydämen liikutuksella neljä päivää kuolleena olleen hautakammioille! Iloitse, joka opetat meitä kaikkia täten alistamaan järkemme uskon kuuliaisuudelle!"

Maria pysyen lujana uskossaan sai kokea rakkauden Jumalan ihmeellisen voimannäytteen hengellisen minänsä jatkuvaksi kehittymiseksi. Hengellisesti valveutuneelle ihmiselle kääntyy negatiivinenkin tila onneksi.

Mutta Marian kanssa itkevät juutalaiset eivät tulleet tällaisesta onnesta osallisiksi, akatistoveisussa huomioidaan tämä seuraavasti:

"Iloitse sinä, joka itkien Lasaruksen tähden osoitit itsesi niiden syyllisyyden todistajaksi, niiden, jotka kutsuvat itseään Jumalaa rakastaviksi, mutta pitävät sydämensä kivikovana lähimmäisiänsä kohtaan."

Juutalaisten osoittama rakkaus ei ollut Jumalalle mieluista, koska se sulki pois lähimmäisrakkauden. Tämä penseyden tila

on Jumalalle vierasta, koska sen kautta ei tapahdu menestystä uskonnollisessa kehityksessä.

Hengellisen elämän on oltava jatkuvassa käymisen tilassa ja toiminnassa. Jumalan salaisuuksiin perehtynyt Maria kokemuksiensa pakoittamana voiteli Opettajansa jalat hyvätuoksuisella kallisarvoisella nardusvoiteella ja pyyhki ne hiuksillaan.

Marian sisäinen elämä oli niin suuresti rikastunut, että hänen oli suoritettava Opettajalleen myös ulkonaisesti näkyvää palvelusta. Näin hän viitoitti ihmisille kultillisen jumalanpalvelusmuodon.

"Iloitse sinä, joka voitelemalla Jeesuksen jalat kallisarvoisella voiteella, opetat meitäkin rakastamaan ja pyhittämään itsemme Jumalan huoneen kauneudelle!"

Maria teollaan oli arvollinen vastaanottamaan kiitoksen Jeesukselta.

Jumalanpalveluksiin osallistuminen on Marian osoittaman tien kulkemista. Noissa pyhissä toimituksissa säännöllisesti käymällä ihminen vähitellen oppii palvelemaan Jumalaa näkymättömän maailman esikuvien mukaan, veisaamaan enkelien laulua Hänelle, joka heräsi kuolleista ja herätti kanssaan kaikki. Ortodoksisissa jumalanpalveluksissa esiintyvät jälleen Martta ja Maria harmoonisena kokonaisuutena. Sisäisen hengen maailman täyteen sinetöi rukoilijan ulkonaisen olemuksen toiminta. Martta ja Maria esikuvaa seuraava rukoilija tuntee jumalanpalvelusten rikkaudet, iloitsee niistä, kykenee eliminoimaan kaikki ympäristössä ilmenevät häiritsevät seikat, ja henkimaailman läsnäolon tajuaminen saa hänet suhtautumaan hartaalla kunnioituksella pyhään paikkaan. Jumalanpalveluksissa rukoilija kykenee jo jossain määrin tajuamaan ajattomuuden, ikuisuuden salaisuutta jokapäiväistä elämää niin voimakkaasti hallitsevan menneen ja tulevan välisen ristiaallokon jossain määrin rautessa juuri vallitsevan hetken suuruuteen.

Jeesuksen jalkoja voiteleva ja hiuksillaan niitä pyyhkivä Maria on myös nöyryyden hyveen esikuva. Maria pyrki kaikessa miellyttämään ei ihmistä vaan Jumalaa, ei etsimään kiitosta itselleen vaan Jumalalle.

Hengellisen elämän ensimmäinen porras on nöyryyden hyveen harrastaminen. Nöyryys on ymmärrettävä realiteettina. Kirkkomme opettajat selittävät, että nöyrä mieli jo yksistään voi viedä korkeaan päämäärään, kun taas kaikki hyvät työt itsekkäässä hengessä suoritettuina johtavat siihen, mitä tavoitellaan: ylpey-

den tuloksiin. Hengellistä elämää harrastavan on näin ollen ensimmäisenä pyrittävä seuraamaan Maria-ihannetta ja vasta kun sisäisen minän kehitys on saanut oikean suunnan, voi hän toimia Martan antaman esikuvan mukaan. Näin itseään hengellisesti kehittävä ihminen omaten varman sisäisen elämän perustan kykenee toimimaan yhteiskunnassa Kristuksen käskyjen toteuttajana. Harmonian saavuttanut Maria-Martta tyyppi edustaa korkeinta kristillisyyden ihannetta. Suhde Jumalaan säilyy eheänä, suhde lähimmäisiin on rakkauden käskyn mukainen.

Yleensä on vallitsevana sellainen käsitys, että hengellistä elämää harjoittavan tulisi mahdollisimman paljon välttää kosketusta ihmisiin. Luonnollisesti tämä käsitys onkin oikea varsinkin mitä tulee alkuasteella olevaan. Mutta kun ihminen on hiljaisuudessa selvittänyt itselleen elämänsä suuntaviivat ja aloittanut niiden määrätietoisen seuraamisen, voi hän turvallisin mielin toimia kanssaihmiesten parissa. Sillä oman itsensä tuntemus lisääntyy huomattavasti juuri kosketuksesta ihmisiin. Kokeneet sanovat: älä karta ihmisiä, mutta älä liioin lähentele heitä. Kosketus kanssaveljeen voi auttaa kilvoittelijaa näkemään omat puutteensa, joista hän ei ollut täysin tietoinen. Toisen lausuma näennäisesti vähäpätöinen sana, jopa epäystävällinen katsekin saattaa tehdä meille kipeää ja siten paljastaa huomaamatta jääneen haavan sydämessämme. Päinvastaisessakin tapauksessa — ystävällisyys ja kiitos ja reagoitimme niihin saattavat paljastaa sisäisen minämme rakentaen heikkouksia. On myös tosiasia, että hengellistä elämää harjoittavan ihmistuntemus kehittyy, hänen suhtautumisensa ihmisiin muodostuu avarakatseisemmaksi. Se vapautuu arvostelulta, tuomitsemiselta, ei alleviivaa toisissa ilmeneviä heikkouksia, opettaa näkemään hyveet ja hengen hedelmät: rauhan, ilon, itsehillinnän, sävyisyyden omaavana hän tajuaa lähimmäisensä Jumalan rakkauden työnä.

Nöyryyden hyvettä harrastavan rukouselämäkin muodostuu tämän kautta rikkaammaksi. Herkistyneen sisäisen näkökykynsä avartamana hän kykenee lähestymään näkymättömän henkimaailman auttajia lähimmäistensä edestä. Rukouselämä saa uutta virikettä ja rukoilijalle itselleen jatkuvasti kirkastuu henkimaailman todellisuus.

Säännöllistä rukouselämää harjoittava ihminen oppii turvautumaan oikealla tavalla henkimaailman edustajiin, hän tuntee todellisina ne näkymättömät siteet, jotka yhdistävät hänen sisäisen minänsä korkeimmissa sfääreissä eläviin. Ei hän karta rukouksellisen keskustelun harjoittamista kenenkään pyhän kanssa,

päinvastoin raskaudella hän joka päivä turvautuu niihin, joiden muistoa kirkko kulloinkin kunnioittaa. Hänelle kirkastuu ne sisäiset mielentilat, jotka tuottavat iloa taivaallisille esirukoilijoille. Tämän rukouksellisen yhteyden siunaustatuottavimpana hedelmänä on se, että rukoilijan sisäinen minä pyrkii vastaanottamaan ja omaksumaan näkymättömien rukoilijoiden sanomaa, tuota, jota ei enää kahlehti ajallisen elämän vaatimukset. Kun hengellistä elämää harrastava omistaa tällaisen sisäisen näkemyksen, on hänellä mahdollista muodostaa suhde lähimmäisiin korkean kristillisen ihanteen mukaiseksi. Henkeväitynyt Maria antaa oikean suunnan toimivalle Martalle.

Eräitä ääriveriivoja Käkisalmen ortodoksisen seurakunnan vaiheista.

Käkisalmen kaupungin historia liittyy kiinteästi Vuoksen suulla sijainneen muinais-karjalaisen kylälinnan historiaan, jonka voidaan sanoa ulottuvan 1200-luvulle. Tällä sataluvulla päättyy karjalaisen heimon itsenäisyys, ja heimon asuma-alueista tulee idän ja lännen vuosisataisten taistelujen levoton näyttämö. Näissä taisteluissa Karjalan omistamisesta on Käkisalmen linnalla merkittävä osa, ja kylälinna muuttuu muureilla varustetuksi tärkeäksi tukikohdaksi erinomaisen sijaintinsa vuoksi. Pontus de la Gardie selitti sen olevan "sellaisten virtojen suojeleman, että sen veroista tuskin voinee löytää missään maassa". 1300-luvun alkupuolella venäläiset olivat sen ensimmäisinä rakentajina, ja näiltä ajoilta alkanee myös Käkisalmen kaupungin historia.

Alkaako kirkollinenkin elämä seudulla tähän samaan aikaan, on vaikea sanoa. Novgorodilaiset olivat itse tulleet kristinuskon vaikutuspiiriin X vuosisadalla ja on mahdollista, että jonkinlaisia seurakuntaelämän muotoja oli myös Käkisalmen linnaa rakentaneilla ja sinne asettuneilla venäläisillä.

Kirjallisten todistuskappaleitten puuttuessa tai niiden puutteellisuuden vuoksi on yleensäkin vaikeaa tarkkaan määrittellä aika, jolloin koko karjalaisen heimon olisi katsottava tulleen ortodoksisen uskonnon vaikutuksen alaisuuteen. Mutta varmaa on, että ensimmäinen kosketus kristinuskon kanssa on tapahtunut sängen varhain. Kenties on hyvinkin oikeutettua esimerkiksi otaksua Sortavalan ortodoksinen seurakunta yleensäkin vanhimmaksi suomalaiseksi kristilliseksi seurakunnaksi. Eräiden tietojen mukaan Pyhä Sergios, Valamon luostarin perustaja, olisi saarnannut Sortavalan edustalla sijaitsevan Riekkalan saaren asukkaille jo X vuosisadalla.

Kun taas Pyhä Arsenij perustaa luostarinsa Konevitsan saarelle, joka on n. 40 km. Käkisalmeista etelään, 1390-luvulla, lienee

tuskin ajateltavissa, että tällaisella laitoksella ei olisi ollut min-käänlaista vaikutusta Vuoksen varren karjalaisiin.

Novgorodin kauppapasavallan joutuessa Moskovan suuriruhti-naan ylivaltaan, lähettää suuriruhtinas kirjurinsa ja veronkan-tajansa myöskin Käkisalmen eli Korelan läänin, jossa näiden toimittaman verokirjan mukaan, "Vatjan viidenneksen verokir-jat" vuodelta 1500, oli seitsemän pogostaa eli ortodoksista seura-kuntaa. Tässä verokirjassa on varhaisin kirjallinen merkintä Käkisalmen seurakunnasta. Luettelossa se mainitaan ensimmäi-senä ja seurakunnan ilmoitetaan sijaitsevan samannimisen kau-pungin ympärillä. Siellä oli Kristuksen ylösnousemiselle pyhi-tetty kaupungin kirkko ja Vapahtajan muistolle pyhitetty pitä-jän kirkko. Eräiden tietojen mukaan tähän aikaan Käkisalmissa oli kolme kirkkoa. Tämä kolmas kirkko luultavasti on ollut lin-naan kuuluva kotikirkko. Näiden seurakuntakirkkojen lisäksi verokirjassa mainitaan vielä kolme luostarikirkkoa, P. Georgiok-sen, P. Nikolaoksen ja P. Johannes Kastajan kirkot näille py-hille omistettujen luostarien mukaan. Edelleen käy ilmi, että arvossa ensimmäisenä pidettiin kaupungin kirkkoa, jolla oli oi-kein katedraalin kunnianimi. Kaksi kylää Käkisalmen seura-kunnasta ja kaksi kylää Raudun seurakunnasta suoritti tälle kir-kolle veroina kolmannen osan viljasadostaan.

Käkisalmen luostareista meillä ei ole muuta tietoa kuin muu-tama tämäntapainen merkintä vanhoissa asiakirjoissa. Aikanaan suoritettut kaivaukset osoittautuivat tuloksiltaan niin vähäisiksi, että johtopäätösten teko niiden perusteella oli aivan hämärää. Tuskin voitaneen otaksua sellaista epätarkkuutta, että Novgoro-din arkkipiispan kirjeissä näistä kilvoitteluelämän tyyssijoista käytettäisiin virheellisesti luostari-nimitystä, jos kysymyksessä olisivat olleet Laatokan saarten luostarien skiitat. Valamon luos-tarilla näyttää sitäpaitsi olleen näihin aikoihin kaupungissa oles-kelijoita varten erikoinen talo rukoushuoneineen ja Vatjan vii-denneksen verokirjassa ilmoitetaan näiden salaperäisyyteen jää-vien laitosten verotulojen luku melko huomattavaksi.

Tämä jumalanpalveluspaikkojen lukuisuus Käkisalmen kau-pungissa ja sen lähiympäristössä on ilmeinen todistus seurakun-nallisen elämän elinvoimaisuudesta sekä siitä, että se edellyttää useampien sukupolvien pituista kristillisten elämänmuotojen hal-litsevaa asemaa Vuoksen suun seuduilla. Toisaalta on kyllä muistettava, että Novgorodin arkkipiispan Makarin v. 1533 tsaari Vasilille lähetetyssä selostuksessa myös "Käkisalmen kaupungin piiri" mainitaan paikkana, jossa "taikauskoa edelleen harjoite-

taan". Ja Makarin Karjalaan lähettämän tarmokkaan pappismunkki Iljan havainnot vahvistavat tsaarille annettua kristillisen tilan selontekoa. Nämä muistutukset kuvaavat sitä valitettavaa tosiasiaa, että Käkisalmen seurakunnallisen elämän ilmeinen elinvoimaisuus ei ollut ulottunut sanottavasti kaupungin rajojen ulkopuolelle.

Vuonna 1570 Iivana Julman Ruotsia vastaan julistama sota aloitti noin puolitoista sataa vuotta kestäneen aikajakson, joka oli mitä sekasortoisin ja traagillisin Suomen Karjalan ortodoksisille seurakunnille. Ruotsalaisissa asiakirjoissa mainitaan Vatjan viidenneksen verokirjassa luetellut seitsemän pogostaa, Käkisalmi ensimmäisellä sijalla, mutta ne ovat välttämätön paha, joka monin keinoin ja houkutuksin hyökkäävän puhdasoppisen luterilaisuuden tuli "voittaa pakanuudesta Kristukselle".

Emme voi sanoa, kuuluiko Uudenkaupungin rauhassa v. 1721 Venäjälle jälleen joutunut Käkisalmen seurakunta Pietari Suuren mielenkiinnon kohteisiin, niinkuin esimerkiksi Valamon ja Konevitsan raunioituneet luostarit, joiden eloonnousu hyvin sopi tämän mahtavan tsaarin käytännöllisyysvaatimukseen. Vuoden 1740 vaiheilla perustetaan Viipurin Hengellinen Hallitus huolehtimaan Suomen ortodoksisista seurakunnista. Ja tämän luettelossa vuodelta 1851 mainitaan Käkisalmen seurakunta Suomen 21:n ortodoksisen seurakunnan joukossa ja sen kirkko ilmoitetaan tuomiokirkoksi, joka on pyhitetty Kristuksen syntymisen muistolle.

Käkisalmen seurakunnan papiston tiedonannossa vuodelta 1911, joka on ollut tässä käytettävissäni, sekä Aamun Koitossa n:o 40/1936 julkaistussa selostuksessa "Joku sananen Käkisalmen kr.-kat. kirkosta ja uudesta seurakunnan talosta" sanotaan tämän kirkon olevan pyhitetyn Herran Äidin syntymisen muistolle. Joko Hengellisen Hallituksen tiedonannossa on epätarkkuutta tai kirkon nimi on muutettu vuosisadan vaihteessa tapahtuneessa uudelleen vihkimisessä täydellisen korjauksen jälkeen, mikä kuitenkin tuntuisi sängen oudolta toimenpiteeltä.

Puheena oleva kirkko valmistui arkkitehti Viscontin piirustusten mukaan v. 1847 ja sen vihkimisen toimitti paikkakunnan papisto saman vuoden joulukuun 11 p:nä. Kirkko rakennettiin Pyh. Synodin toimesta ja sen ilmoitetaan tulleen maksamaan 15.657 ruplaa 14 ½ kopeikkaa. Rakennusurakoitsijana oli paikkakuntalainen kauppias Andrei Vasiljevits Lisitzin. Rakennuksen pituus oli torni mukaanluettuna 11 sylvä ja korkeus kupoolin kohdalla 9 sylvä. V. 1898 suoritettiin edellä mainittu kirkon

korjaus ja papiston tiedonannossa mainitaan kirkon kalusto täydelliseksi. Kirkon erikoisesti kunnioitetuiksi ikoneiksi ilmoitetaan "Kaikkein pyhimmän Jumalan Synnyttäjän ylistys"-niminen ja P. Nikolaoksen pyhät kuvat. Eräs kirkon kahdeksasta kellosta, 62 puutaa painava, oli kulkeutunut seurakuntaan Ruotsista, missä se oli valettu Tukholmassa v. 1649. Vuosina 1933—36 suoritettiin kirkossa jälleen korjauksia, m. m. asennettiin sähkövalo. Kirkon aikaisemmista lahjoittajista mainitaan Artemiev, Bojarinov ja Lisitzin, myöhäisemmistä erikoisesti kauppias Pekka Värtsi. Tämä Viscontin piirtämä valkeaksi rapattu kivinen temppeeli oli ortodoksisista kirkoistamme kaikkein kauneimpia ja tyyliässään puhtaimpia ja arvokkaimpia. Kallisarvoisin hopeavaipoin peitetty kuvasto välkehti tuohusten lepattavassa valossa tunnelmallisesti ja mieltä ylevöittäen. Käkisalmen pääkirkon sisäkuva toi mieleen Viipurin P. Eliaan ja Helsingin P. Kolminaisuuden kirkot, jotka niinkään ovat olleet kirkkokunnan arvokkaimpia seurakuntapyhäkköjä.

V. 1894 valmistui kauppiaan tytär Eudokia Vasiljevna Andrejevin varoilla rakennettu kirkko seurakunnan hautausmaalle. Tämä Jac. Ahrenbergin piirtämä Herran huone oli siunattu "Kaikkien pyhien" muistolle ja sen alla oli kirkon rakennuttajatar saanut omaisineen leposijan. Kirkon vihkiminen tapahtui sen valmistumisvuonna kesäkuun 2 p:nä. Tämäkin kivistä rakennettu kirkko oli arvokas ja kaunis pyhäkkö.

Kaupungin satamassa sijaitsi vielä seurakunnan omistama tsasovna, rukoushuone, joka lienee periytynyt alkuaan 1700-luvulta ja rakennettu Herman Flemingin 1573 polttaman P. Johannes Kastajan luostarin paikalle. V. 1936 tämä ajan rappeuttama rakennus purettiin.

Seurakunnalla oli myös edellämainitun neiti Andrejevin rakennuttama pappila sekä v. 1934 valmistunut talo hautausmaan kirkon pohjoispuolella.

Tiedonanto vuodelta 1911 sanoo seurakunnan omistaman maakiinteistön käsittävän kaikkiaan 3.580 neliösyitä. Edelleen ilmoitetaan seurakunnan liturgisen käsikirjaston (kirkkoslavonianskie-lisen) olevan täydellisen. Pääkirkolla oli myös oma hengellinen 364 teosta käsittävä kirjasto, joka jaotellaan seuraaviin osastoihin: eksegetiikkaa 4, isiä 9, muita hengell. kirjoja 91, kirkkohistoriaa 15 ja aikakauskirjoja 245.

Papistoon kuuluivat seurakunnan esimies, diakoni, psalmista (lukkari), ponomari (vahtimestari) ja kirkkoleivänpaistaja. Seurakunnan esimiehistä ovat seuraavat nimet tiedossani:

I. Kononov 1778—1801,
 P. Ioannov 1801—1805,
 P. Amosov 1805—1812,
 A. Bedrinskij 1812—1814,
 P. Turtsaninov 1814—1824,
 D. Abritskij 1831,
 A. Vladikin 1831—1843,
 J. Kotsenovskij 1843—1863.

V. 1888 tuli seurakunnan esimieheksi J. Anniskij, joka oli tällä paikalla kuolemaansa asti v:teen 1931. V:sta 1932 on esimiehenä pastori A. Gavrilov. Toisen papin virkaa hoitaneista sielunpaimenista on erikoisesti mainittava kaksi, Feodor Musovskij ja Vasili Iltonov.

Kun vuonna 1932 Käkisalmen seurakuntaan liitettiin Tiurulan seurakunnasta Kaukolan, Pyhäjärven ja Räisälän kuntien alueella asuneet ortodoksit, nousi seurakuntalaisten jäsenluku entisestä 65:stä huomattavasti. "Kreikkalaiskatolisen kirkon kalenteri vuodeksi 1938" ilmoittaa Käkisalmen seurakunnan jäsenluvun 1 p:nä tammikuuta 1937 olleen 946 henkeä.

Vielä tulkoon mainituksi, että Käkisalmen nimi on esiintynyt Ruotsin kuninkaan Kaarle XI:n aikana perustetun "Karjalan ja Laatokan piispan" viran hoitajien arvonimessä kolme kertaa. "Käkisalmen ja Laatokan piispan" arvonimeä kantoivat: 1) Parfenij Sobkovskij, arkkimandriitti ja Novgorodin seminaarin rehtori, joka vihittiin piispaksi 1759; 2) Tihon Sokoloff, arkkimandriitti ja Tverin seminaarin rehtori, vihitty piispaksi 1761 sekä 3) Innokentij Netshajeff, Troitsko-Sergijevin lavran varajohtaja, joka tuli piispaksi v. 1763. Seurakuntiin nähden näiden piispojen toimet yleensäkin jäivät perin vähäisiksi heidän kaukaisen asuinpaikkansa vuoksi ja myös suuren riippuvaisuussuhteensa vuoksi Novgorodin arkkipiispasta. Karjalassa sijainneet luostarit ovat luultavasti olleet kiinteämmin heidän valvonnassaan. Käkisalmen nimen esiintyminen joidenkin näiden piispojen arvonimessä on joka tapauksessa eräänä todisteena tämän seurakunnan tärkeästä merkityksestä Karjalan ortodoksisten seurakuntien joukossa.

Johannes Suhola:

Kirjallisuuskatsaus.

Aari Surakka: Raamatunhistoria Suomen kreikkalaiskatolisille lapsille, Kuopio 1945, 230 s.

Erkki Piironen: Ortodoksisten nuorten siveysoppi, Kuopio 1947, 98 s. Ortodoksisten nuorten kirkkotieto, Kuopio 1946, 69 s. Karjalan pyhät kilvoittelijat, Kuopio 1947, 77 s.

Yllä mainitaan eräitä kirkkokuntamme ajankohtaisia ja osittain verraten korkeallekin tasolle kohonneita julkaisuja muuten vielä niukan teologisen ammattikirjallisuutemme, vieläpä yleensä uskonnollisen kirjallisuutemme joukosta.

Mainituissa kirjoissa tulee tavalla tai toisella näkyviin sodanjälkeinen leima, jota koko kirkkokuntammeakin kantaa vielä pitkän aikaa. Tähän leimaan sisältyy toisaalta kirkkokuntamme valtaosan siirtolaisuus kaikkine siihen kuuluvine murheineen ja siunauksineen, toisaalta nuorisomme nousu ja liikehtiminen kirkon ympärillä ilahduttavan myönteisessä hengessä, hajoittavia voimia vastaan. Edellisen piirteen saavat korkeastipyyhitetyn esipaimenemme, arkkipiispa Hermanin monista sytyttävistä uskonnollissiveellisistä ja raittiusasiaa koskettelevista kirjasista viimeksi ilmestynyt "Ahdistuksessa kärsivällisinä" ja maamme ruotsinkielisen kirjailijaryhmän tunnetun edustajan ja lämpimän ortodoksin Tito Collianderin ruotsiksi ilmestynyt ja lähiaikoina suomenkielisenäkin saatava uskon ja elämän opas "Den ortodoxa tron och livssyn". Jälkimmäisen piirteen omaavia taas ovat kaikki pastori E. Piironen, Ortodoksisten Nuorten Liiton tulisieluisen toiminnanjohtajan, laatimat, etupäässä nuorison vapaan opintotoiminnan tarkoituksia palvelevat oppaat kuin myöskin pastori Aari Surakan koulunuorisoa varten laatima oppikirja "Raamatunhistoria". Aivan omaa luokkaansa, eikä vähiten juuri nuorison suosiota saavuttaneet, ovat pastori Surakan runokokoelmat, aikaisemmin ilmestynyt "Rukouslampu" ja äskettäin julkaistu "Aamukanooni".

Viimeksi mainitusta runokokoelmasta "Aamukanooni", joka epäsovinnaisilla liturgisilla symboleillaan tekee lukijaan virkistävän vaikutuksen ja saa hänet toisella tavoin, esteettistä tietä, asennoitumaan samantapaiseen uskonnolliseen elämään kuin itse aamujumalanpalvelus kanoneineen ovat useat huomattavat kirjallisuuskriitikot antaneet myönteisen lausunnon.

R a a m a t u n h i s t o r i a Suomen kreikkalais-katolisille lapsille. Tämä varsinaisesti kansakouluja varten laadittu, mutta nykyään myös oppikouluissa käytetty uskontomme oppikirja, ei ole oikeastaan uusi eikä uusia uria aukova työ, mutta kylläkin ansiokkaasti uudistettu. Se on niin käytännöllinen kirja, että toista niin paljon käytettyä meillä tuskin lienee. Siihen mahtuu oikeastaan kaikki oleellinen uskonnonopetuksemme sisältö.

Liturgiikankin oppikurssi olisi saanut siihen jäädä vanhan "Kristinopin alkeiden" hyvän esimerkin mukaan. Tosin tätä kirjaa laadittaessa jo oli erillinen rukouksia ja jumalanpalveluksen selityksiä sisältävä kirjanen, mutta koska rukouksia koskeva osa otettiin kuitenkin, aivan oikein, "Raamatunhistoriaan", niin olisi ollut paikallaan säilyttää pääosat liturgiikastakin. Tähän opetusaineeseen yksin kirjoihin kokoamisen periaatteeseen päätyi myöskin kuluvana vuonna Keiteleellä pidetty kreikkalaiskatolisten uskonnonopettajain kokous. Kirjan nimi "Raamatunhistoria" tosin ei oikein puolustaisi paikkaansa, jos siihen olisi sisällytetty myös liturgiikkaa, mutta samaa voidaan sanoa nytkin, kun ajatellaan esim. kirjan viimeistä lukua "Suomen ortodoksinen kirkko". Olisikohan kirjan nimeksi ollut parempi antaa vain "Ortodoksinen uskonto" ja jakaa kirja viiteen osaan, esim. I osa: Vanha Testamentti, II osa: Uusi Testamentti, III osa: Kirkon historia, IV osa: Liturgiikka ja V osa: Uskonoppi ja rukouksia?

Kirjan ei olisi tarvinnut silti olla paljonkaan nykyistä laajempi, sillä V. T:n osa on nyt liian laaja U. T:n esitykseen verraten. Edelliselle on omistettu 77 sivua, joista 6 kuvasivua, jälkimmäiselle 85 sivua, joista 19 kuvasivua. Näin ollen U. T. jää 5 tekstisivua suppeammaksi kuin V. T.

Mitä opetusainesta sitten olisi poistettava, mitä otettava ja mitä muita mahdollisia parannuksia seuraavaan painokseen tehtävä, siltä voisi aina paljon puhua puoleen ja toiseen, mutta parhaiten sen osoittanee kenttäkokemus. Joka tapauksessa tämä julkaisu on näissä oloissa parhaimpia oppikirjojamme.

Ortodoksisten nuorten kirkkotieto. Harvoin kirjoitetaan niin elämänläheistä kirjaa kuin on tämä nuorten opintokerhoja varten kirjoitettu kirjanen, joka oloissamme sopii hyvin myös koulujen oppikirjain puutetta poistamaan. Kirja on jaettu 12 lukuun valtionapua nauttivilta opintokerhoilta vaadittavan vuotuisen minimikokousmäärän mukaan ja sisältää parilla sanalla sanoen koko kirkkotietouden kirkon perustamisesta, historiasta ja hallinnasta aina hurskauselämään saakka. Kirjanen tarjoaa meille miellyttävän panoraaman kirkostamme, mutta luonnollisestikaan se ei voi johtaa meitä kovin syvälle yksityiskohtiin. Se opastaa nuoria kuin kädestä pitäen antaen heille monin paikoin käytännöllisiä neuvoja (s. 24—25, 46, 49, 53—54 y. m.), ja sitten viittaa edelleen saatavissa olevaan laajempaan suomalaiseseen kirjallisuuteen. Siinä on kirjasen parhaimpia puolia. — Samalla mainittakoon, että pastori Piironen on laatinut täydellisen suomenkielisen ortodoksisen kirjallisuusluettelon, joka on saatavana sekä erillisenä ylipainoksena että Suomen kreikkalais-katolisen pappisseminaarin 30-vuotisjuhlijulkaisun yhteydessä.

Ortodoksisten nuorten siveysoppi. Tämä teos johtaa jo syvemmälle niihin siveysopillisiin kysymyksiin, mihin edellä selostettu "Kirkkotieto" antaa vain muutamia viitteitä. Tämäkin julkaisu on varsinkin nuorille ajattelijoille sopiva, helpotajuinen kirja. Se on oikeastaan jo aikaisemmin ilmestyneen laajemman, vaikeatajuisemman ja osittain heikosti suomennetun teoksen, I. Schtscherbovin "Ortodoksisen kristillisen siveysopin", lyhennetty ja parannettu laitos. Kirjan tekijä lähtee siveellisyyden peruskysymyksistä ja siirtyy kristilliseen siveyteen, tutkien sitä yksilön, perheen ja yhteiskunnan puitteissa. Tässäkin kirjassa hän antaa lukijoille hyviä käytännöllisiä neuvoja usein kirkkoisien ja itse Raamatun auktoriteettiin vedoten.

Vielä ajankohtaisemmaksi teos olisi tullut, jos siinä olisi käsitelty myös järjestötoimintaa ja urheilua kristillissiveelliseltä kannalta. Sulkumerkkien käytössä kaipaisi enemmän johdonmukaisuutta (s. 17, 21, 45).

Teos sopii hyvin itseopiskelijoille, opintokerhoille ja oppikoulujen yläluokille siveysopin kurssikirjaksi.

Karjalan pyhät kilvoittelijat. Meille monille on hyvin tuttu Suomen puoleisten karjalaisten valistajain ja uskonnollisten suurmiesten kolmikko, jonka näemme joskus ikoneissamme ja jonka muodostavat Valamon luostarin perustajat Sergei ja Herman ja Konevitsan luostarin perustaja Arsenios. Jokseenkin tuttuja ovat myös Petsamon ja Syvärin luostarien perustajat

Trifon ja Aleksanteri. Koulujemme historiat eivät puhu näistä mitään, ehkä vain mainitsevat edellisen ryhmän edustajien nimet.

Sitä suurempi ilo on nähdä kokonaisen 27 karjalaisen kilvoittelijan, joihin myöhempi historia voi lukea lisäksi ehkä jonkun naispuolisenkin edustajan, astuvan esiin suomalaiselle lukijakunnalle tässä kirjassessa, jonka tekijä on Suomen Karjalassa syntyneenä ja Itä-Karjalassa laajalti kulkeneena henkilökohtaisesti käynyt monien esittelemiensä uskonmiesten kilvoituspaikoilla. Toivoisi, että ihanteita etsivä nuoriso löytäisi tämän kirjaseen käteensä ja sieltä oman ihanteensa. Pitäisin sopivana tämän kirjaseen jakamista kristinoppikoululaisille sekä muille nuorille erilaisissa tilaisuuksissa. Pyhien kilvoittelijain elämäkerrat saavat tosin hyvin monissa kohdoin legendaarisen leiman, mutta pääkohdillaan niillä on vakava historiallinen pohja. Legenda-aines ei suinkaan silti häiritse kriittistäkään lukijaa, vaan pikemminkin antaa esitykselle väriä, lämpöä ja tunnetta. Runsa ja suurimmaksi osaksi meillä ennen julkaisematon kuvitus lisää kirjan nautittavuutta.

Aari Surakka: Ortodoksinen ikoni, Kuopio 1950, 78 s. + 8 kuvallitettä.

Pastori Aari Surakka, kirkkokuntamme harvoja ikonitaiteen tuntijoita, on kirjoittanut tämän teoksen vakavan tieteellisessä hengessä. Yleensä hyvin asiallinen sisältö, konsentroitunut ilmaisu-tapa, aakkosellinen asiahakemisto, lähdekirjallisuusluettelo ja kuvallitteen selityksineen ja luetteloineen sekä teoksen ulkoasu puhuvat tämän puolesta ja ovat muutenkin miellyttäviä nykyaikaisia uudistuksia kirjallisuudessamme.

Lähtien ikonin ideasta ja kristillisten symbolikuvien aikalaishistoriasta, josta mielenkiintoisin on katakombikausi, tekijä siirtyy käsittelemään ikonimaalaustyylin kehitystä ja tyyliä itä- ja länsissä, lähestyen luontevasti Itä-Karjalan kautta omaa kotiseutuamme ja päätyen kautta maailman kirkollisen maalaustaiteen tutkijain piireissä tunnettuun Konevitsan Jumalanäidin ikoniin.

Teoksen sisältö tarjoaa lukijalle varsinaisen aiheensa sivutuotteena runsaasti yleistä kulttuurihistoriaa ja kirkollista tietoa kirkon historian, liturgiikan ja dogmatiikan alalta. Oppi haudantakaisesta elämästä saa teoksesta hyvää tukea (s. 25—28). Mieli-hyvin voi yhtyä tekijän kantaan, jossa hän ikonin avulla osoittaa

tämän ja toisen maailman rajan häviävyyttä ja niiden läheistä keskinäistä yhteyttä (41). Ohimennen mainittakoon, että tästä on muitakin todisteita kuin ikoni-idea.

Mutta nyt on jokaisessa hyvässäkin inhimillisessä työssä löydettävissä negatiivisia puolia, jotka asiallisessa arvostelussa on myöskin tuotava ilmi.

Siihen tarkoitukseen, jota varten teos on kirjoitettu, nimittäin nuorten opintokerhokirjaksi, se on liian vaikeatajuinen ja sopii paremmin lähdeteokseksi. Myös muodollisesti se olisi pitänyt laatia helpommin sulatettavaksi. Niinpä jokainen luku olisi pitkähkön moton tai oikeammin tarkanpuoleisen sisältöluettelon sijaan, joka kaiken lisäksi teoksen yleissisältöluettelossa täsmälleen samanlaisena toistetaan, ollut varustettava vain lyhyellä otsikolla ja lisäksi pienemmillä väliotsikoilla. Vaikka eräissä luvuissa liikutaankin melko heterogeenisilla aloilla, ei pitäisi olla mahdotonta tekijän kaltaisen tottuneen kynäkäyttäjän löytää luvulle yhdistävää otsikkoa. Otsikointi helpottaisi opiskelua.

Nuorta opintokerholaista teos olisi opastanut paremmin ikonitaiteen tuntemiseen, jos tekstissä olisi asianomaisissa kohdissa viitattu tarkoin kirjan lopussa oleviin kuviin, jotka muutenkin olisi ollut hyvä varustaa historiatietojen lisäksi myös muilla, erikoisesti koulukuntia valaisevilla selityksillä. Edellisestä johtuen olisi kuvallitteeseen kaivattu ainakin yhtä sivua, joka olisi sisältänyt tärkeimmät kristilliset symbolikuvat, erikoisesti erilaiset ristit (vrt. s. 23). Sitaatit olisi ollut merkittävä sivun tarkkuudella eikä tyydyttävä ilmoittamaan vain teoksen tekijää ja nimeä (45, 52 y. m.). Samaa tarkkuutta tai ainakin vuosiluvuin ilmaistua ajanmääräystä olisi lukija muistin rasituksen tai etsimisen lisätyön helpottamiseksi kaivannut historiallisten tapahtumain kohdalla. Nyt on tapahtumien aikoja määritelty vain jonkun historiallisen henkilön mukaan: se ja se on tapahtunut Iivana Julman, Aleksei Michailovitsin j.n.e. aikana mainitsematta edes vuosisataa (49, 56, 58). Epätarkkuutta ja horjuvaisuutta on havaittavissa myös vierasperäisten sanojen kirjoitustavassa, ellemmme nyt aivan harvoja painovirheitä ottaisikaan lukuun. Niinpä kanoni ja kanooni (11, 12), ikoni ja ikooni (13), tropari ja tropaari (65), viimeksi mainittu kai paremmin painovirheisiin kuuluvana, vuorottelevat keskenään. Samoin sanat *znamenie*, *obraš* (31), *idolatria* (65), *riša* (73) ja *Bogoroditsha* (78) olisi kirjoitettava muotoon *známenie*, *óbráz*, *idololatria*, *riza* ja *Bogoróditsa*.

Vierasperäisistä sanoista puheenollen aakkosellisesta asiahakemistosta puuttuu monien suomalaisten käsitteiden ohella useita

edellämainituistakin (10, 65, 68), joskin puutetta korvaa osittain se, että niiden suomalainen merkitys esiintyy tavallisesti itse tekstissä.

Kun tekijä tietoisesti toistaa eräissä teoksensa luvuissa samoja asioita ja selittää esipuheessa menettelynsä, ei tässä ole syytä siihen enempää kajota.

Sen sijaan kolmeen yksityiskohtaan pyytäisin vielä tarttua.

Kun puhutaan ikonimaalauksen Pietari- tai Paavali-tyyppien tunnuksista (29, 30), niin ei sanallakaan mainita usein tavattavia taivaan valtakunnan avaimia apostoli Pietarilla ja hengen miekkaa apostoli Paavalilla.

Kun tekijä tässä opintokirjaksi tai lähdeteokseksi tarkoitettussa teoksessa ryhtyy arvostelemaan, sinänsä tosin syytä, jotakin yksityistä puheessaan lipsahtanutta opettajaa (38), pitäisin sitä teoksen tyylivirheenä.

Kun tekijä mainitsee Solovetsin luostarin sijaitsevan Vienanmeren rannalla (53), niin lukija käsittää sen sijaitsevan mannermaan puolella eikä saaristossa, kuten asianlaita todellisuudessa on. Eihän vanhan Valamon luostarinkaan sanota olevan Laatokan rannalla, vaikka se onkin eräessä Laatokan saaristossa, jonka rannat ovat myös Laatokan rantoja. — Toinen, vähemmän otaksuttava vaihtoehtoinen käsitys voi olla se, että Vienanmeren mannermaan puoleisella rannalla todellakin oli jokin vähäpätöisempi samanniminen staroveeriluostari, ehkä päaluostarin skiitta, jossa ikonin maalausta harjoitettiin. Tarkempi sanonta olisi selventänyt asian.

SISÄLLYS

Piispa Aleksanteri: Probleemeja papin elämässä.

Tapani Repo: Suuren paaston veisujen mystiikasta.

Katarina Repo: Maria ortodoksisessa kirkossa.

Aari Surakka: Eräitä äärivervoja Käkisalmen ortodoksisen seurakunnan vaiheista.

Johannes Suhola: Kirjallisuuskatsaus.

Tämän numeron ovat toimittaneet

Tapani Repo ja Aari Surakka.

100 mk